

بررسی رابطه سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی با نقش تعدیلی خوش بینی مدیریتی

شبنم شیروانی

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

dost8880tax@gmail.com

مهرداد قنبری

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

mehrdadghanbary@yahoo.com

چکیده

پایداری مالی منجر به قابلیت پیش بینی سود آتی می شود. با استفاده از تئوری علامت دهی، شرکت ها از طریق پایداری مالی به فعالان بازار علامت می دهند، که این امر موجب شفافیت اطلاعاتی بیشتر می شود و بررسی علل مؤثر بر آن ظیر خوش بینی مدیریتی و سطح مسئولیت اجتماعی حائز اهمیت است. خوش بینی مدیریتی یک شمشیر دو لبه است: اگر با شفافیت اطلاعاتی و حاکمیت شرکتی قوی همراه باشد، می تواند رابطه سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی را در جهت رشد شرکت تقویت کند. اما در محیط های فاقد شفافیت، خوش بینی مدیران تنها منجر به هزینه های غیر ضروری و کاهش تاب آوری مالی شرکت در برابر نوسانات اقتصادی می شود. بنابراین هدف این پژوهش بررسی رابطه سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی با نقش تعدیلی خوش بینی مدیریتی است. جامعه آماری پژوهش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نمونه مورد مطالعه، شامل ۱۶۵ شرکت پذیرفته شده طی سال های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ است. روش پژوهش توصیفی و از نظر ارتباط بین متغیرها علی-همبستگی است و از نظر هدف کاربردی و از لحاظ رویداد، پس رویدادی است. برای پردازش و آزمون فرضیه ها از روش رگرسیونی و داده های تابلویی و همچنین مدل اثرات ثابت استفاده شده است. فرضیه های پژوهش نشان داد که سطح مسئولیت اجتماعی با پایداری مالی رابطه مثبت و معناداری دارد و با توجه به منفی بودن ضریب متغیر تعدیل گر (خوش بینی مدیریتی و سطح مسئولیت اجتماعی) می توان نتیجه گرفت خوش بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی تأثیری معکوس و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: پایداری مالی، خوش بینی مدیریتی، سطح مسئولیت اجتماعی.

مقدمه

پایداری و تکرار پذیری از عوامل مهم و مؤثر بر کیفیت سود حسابداری است؛ زیرا شرکت های دارای سود منظم و پایدار در مقایسه با شرکت هایی با سود نامنظم و پرنوسان، از کیفیت سود بالاتری برخوردارند. هرچه سود منظم و تکرار پذیرتر باشد، پیش بینی سودهای آتی آن راحت تر و دارای قابلیت اتکای بیشتری خواهد بود (دوکاکیس و همکاران^۱، ۲۰۱۴). طبق این تعریف، پایداری مالی منجر به قابلیت پیش بینی سود آتی می شود. با استفاده از تئوری علامت دهی، شرکت ها از طریق پایداری مالی به فعالان بازار علامت می دهند، که این امر موجب شفافیت اطلاعاتی بیشتر می شود. پایداری مالی، حالتی

¹ Doukakis et al

است، که وضعیت مالی شرکت را در نقطه ایمن توصیف می‌کند. زمانی که پایداری مالی شرکت یا سودآوری آن به دلیل شرایط اقتصادی مورد تهدید قرار گیرد، این وضعیت بیانگر ریسک پایداری مالی شرکت است، که این ریسک چه بسا باعث می‌شود که سودها دستکاری شوند. لذا مدیریت به منظور خوب نشان دادن صورت‌های مالی، آن‌ها را دستکاری می‌کند تا رشد مالی، پایدار و باثبات به نظر برسد (اسکوسن و همکاران^۱، ۲۰۰۹). با استفاده از تئوری علامت‌دهی، شرکت‌ها از طریق پایداری مالی به فعالان بازار علامت می‌دهند که این امر موجب شفافیت اطلاعاتی بیشتر می‌شود.

با وقوع رسوایی‌های مالی در هزاره جدید، اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به صورت‌های مالی از بین رفت و سهامداران و اعتباردهندگان را بر آن داشت که علاوه بر ابعاد مالی، به تعهدات واحدهای تجاری در زمینه مسئولیت اجتماعی و افشاء آن در بازار سرمایه بیشتر از پیش توجه نمایند (حساس‌یگانه و برزگر، ۱۳۹۴). واژه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به ظهور یک جنبش اشاره دارد که در تلاش برای وارد کردن فاکتورهای محیطی و اجتماعی در تصمیم‌های تجاری شرکت‌ها، استراتژی تجاری و حسابداری است و هدف آن افزایش عملکرد اجتماعی و محیطی در کنار ابعاد اقتصادی است (مک‌کینلی^۲، ۲۰۰۸). به عبارت دیگر، مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به مسئولیت واحدهای تجاری در قبال تأثیرشان بر جامعه اطلاق می‌شود. شرکت‌هایی که عملکرد اجتماعی بالایی دارند تمایل بیشتری به افشای عمومی فعالیت‌های اجتماعی خود دارند. سطح بالای شفافیت در اطلاعات باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و سرمایه‌گذاران می‌شود و این خود باعث کاهش ریسک می‌گردد (سرافیم و همکاران^۳، ۲۰۱۲). به کارگیری مفهوم مسئولیت‌پذیری اجتماعی در شرکت‌ها و رعایت اصول اخلاقی، اقتصادی و زیست محیطی می‌تواند موجب بهبود یا نزول عملکرد مالی شرکت شود. جنبه مثبت قضیه بدین صورت است که با رعایت حقوق ذینفعان و جامعه، سرمایه‌گذاران گرایش بیشتری به سرمایه‌گذاری در پرتفوی شرکت خواهند داشت و این امر موجب بهبود ارزش بازار شرکت می‌شود. شرکت‌هایی که سطح بالایی از مسئولیت اجتماعی را دارند، به طور معمول تصویر و شهرت برند بهتری در جامعه و بین مشتریان دارند. این شهرت مثبت می‌تواند منجر به افزایش فروش و وفاداری مشتریان شود که در نهایت به پایداری مالی کمک می‌کند. شرکت‌هایی که به مسئولیت‌های اجتماعی خود بها می‌دهند، به طور معمول کارکنان راضی‌تری دارند. این موضوع می‌تواند به افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های مربوط به استخدام و آموزش کارکنان منجر شود که از نظر مالی به پایداری کمک می‌کند. در نتیجه، سطح مسئولیت اجتماعی می‌تواند به طور مثبت به پایداری مالی شرکت‌ها کمک کند و این دو مفهوم به طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند.

در سال‌های اخیر پژوهش‌های بی‌شماری در خصوص رفتارهای مالی صورت گرفته است که تصدیق می‌کنند مدیران همیشه رفتار منطقی ندارند و ممکن است نسبت به تصمیم‌های غیرمنطقی که تأثیر بسزایی در فعالیت‌های مالی و سیاست‌های شرکت‌ها دارند، مانند رویه‌های حسابداری، خوش‌بین باشند. خوش‌بینی مدیران با شرکت‌هایی که از ارزش شرکت کم می‌کنند در هنگام تصمیم‌گیری اشتباه در مورد نحوه سرمایه‌گذاری، بودجه یا استفاده نادرست از روش‌های حسابداری پرهزینه ادغام می‌شوند. خوش‌بینی مدیران باعث می‌شود افراد دانش و مهارت‌های خود را بیش از حد و بیش‌بینی خود را از احتمال پدیده بیش از حد افراطی یا بیش از حد پرتحرک، ارزیابی کنند (سلیمانی و گروه‌ای، ۱۳۹۶). در ادبیات امور مالی رفتاری، گرایش خوش‌بینانه مدیران از مهمترین ویژگی‌های شخصیت مدیران است که بر ریسک‌پذیری تأثیر می‌گذارد (دوئلمن و همکاران^۴، ۲۰۱۵). خوش‌بینی مدیریتی به میزان اعتقاد مدیران به این باور که شرکت به طور کلی موفق خواهد بود و مسائل را به خوبی مدیریت می‌کند اشاره دارد. این اعتقاد می‌تواند تأثیر زیادی بر

¹ Skousen et al
² McKinley
³ Serafeim & et al
⁴ Duellman & et al

عملکرد و پایداری شرکت داشته باشد. خوش‌بینی مدیریتی می‌تواند تأثیرهای قابل توجهی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی داشته باشد. این خوش‌بینی می‌تواند به تقویت سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سطح مسئولیت اجتماعی و بهبود عملکرد مالی منجر شود، اما همچنین خطرهایی را نیز به همراه دارد. مدیران باید تلاش کنند تا خوش‌بینی خود را با واقعیت‌های بازار و ریسک‌های مرتبط با مسئولیت اجتماعی متعادل کنند تا از حداکثر منافع این رابطه بهره‌برداری کنند و از خطرات آن جلوگیری کنند. با توجه به موارد بیان شده هدف اصلی پژوهش حاضر این است که تا چه اندازه خوش‌بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی مؤثر است؟

مبانی نظری پژوهش خوش‌بینی مدیریتی

مطالعات تجربی نشان می‌دهد درباره همه خصیصه‌های شخصی مثبت مانند مهارت در رانندگی، خوش‌سیمابودن، طبع بذله‌گویی، خوش‌اندازی، امید به زندگی زیاد و نظایر آن، بیشتر افراد تمایل دارند خود را بهتر از حد متوسط ارزیابی کنند و به همین دلیل، سرمایه‌گذاران نیز تمایل دارند درباره بازارها، اقتصاد و پتانسیل‌های عملکرد مطلوب سرمایه‌گذاری، بیش از اندازه بهینه‌بین باشند (پومپیان^۱، ۲۰۱۰). در سال‌های اخیر، مطالعات بسیاری در زمینه مالی- رفتاری انجام شده است که اذعان دارد مدیران همواره به‌صورت به‌طور کامل عقلایی رفتار نمی‌کنند و تحت تأثیر خوش‌بینی ممکن است تصمیم‌های غیرعقلایی اتخاذ کنند که تأثیر مهمی در فعالیت‌های مالی و سیاست‌های شرکت مانند رویه‌های حسابداری دارد. خوش‌بینی مدیران باعث ترکیب یا تلفیق با شرکت‌هایی می‌شود که ارزش شرکت را کاهش می‌دهد و این در حالی است که اتخاذ تصمیم اشتباه در نحوه سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و یا استفاده ناصحیح از روش‌های حسابداری هزینه‌بر است (مالمندیر و تیت^۲، ۲۰۰۸). براساس مطالعات پیشین، در برخی مواقع، خوش‌بینی مدیران باعث ریسک‌پذیری آن‌ها و عملکرد بهتر نسبت به سایر مدیران می‌شود. کمپل و همکاران^۳ (۲۰۱۱)، معتقدند خوش‌بینی مدیران به پیش‌بینی جانبدارانه مدیریت منجر شده است. در الگوی هیتون^۴ (۲۰۰۲)، مدیرانی که گرایش به خوش‌بینی دارند، به‌عنوان تفکری توصیف می‌شوند که معتقدند مسائل امنیتی به‌طور نظام‌مند با سرمایه‌گذاران بیرونی ارزیابی خواهد شد؛ از این‌رو، تأمین مالی داخلی کم‌هزینه‌تر به نظر می‌رسد و شرکت‌ها از جریان وجه‌نقد داخلی برای تأمین مالی فرصت‌های سرمایه‌گذاری‌شان استفاده خواهند کرد و این امر به یک پدیده سرمایه‌گذاری جریان نقدی منجر می‌شود. هیتون خوش‌بینی مدیران را به تصمیم‌گیری مالی ارتباط می‌دهد و انتظار دارد مدیران خوش‌بین کمتر از آنچه در الگوهای مالی رفتاری سنتی برایشان در نظر گرفته شده است، عقلایی رفتار کنند. آن‌ها معتقدند پروژه‌های در دست اقدام شرکت‌ها از آنچه در واقع هستند، بهترند و در این موارد، خواست مدیران بازگشت بیشتر از انتظار این پروژه‌ها نسبت به ارزش واقعی‌شان است. دشماخ و همکاران^۵ (۲۰۱۳)، معتقدند مدیران خوش‌بین در مقایسه با سایر مدیران، تمایل کمتری به پرداخت سود تقسیمی دارند. هوانگ و همکاران^۶ (۲۰۱۰)، رابطه هزینه نمایندگی، خوش‌بینی بیش از حد مدیران و حساسیت جریان‌های نقدی را بررسی کردند و دریافتند هزینه نمایندگی و خوش‌بینی بیش از حد مدیران در حساسیت جریان‌های نقدی سرمایه‌گذاری، تأثیر معنادار و مثبتی دارد. بومن^۷ (۲۰۰۹)، معتقد است بازار به تغییرات سود سهامی که

1 Pompian

2 Malmendier & Tate

3 Campbell & et al

4 Heaton

5 Deshmukh

6 Hoang & et al

7 Bouwman

مدیران خوش‌بین اعلام کرده‌اند واکنش مثبت‌تری نشان می‌دهد تا آنچه مدیران منطقی اعلام کرده‌اند (بومن، ۲۰۰۹). باروس و سیلویرا^۱ (۲۰۰۸)، در مطالعات خود مشاهده کردند شرکت‌هایی که افراد خوش‌بین، آن‌ها را اداره می‌کنند، تمایل بیشتری به انتخاب ساختارهای مالی اهرمی‌تر از خود نشان می‌دهند.

سطح مسئولیت اجتماعی

به‌طور کلی، مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به‌طور کامل نزدیک به مفهوم توسعه پاینده ۱۴ است که بستگی به سه عنصر کلیدی حمایت محیطی، رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی دارد و در واقع، پیامد رویکرد توسعه پاینده، توجه خاص به مفهوم افشاء و گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت‌هاست. ظهور و افزایش علاقه به افشاء مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، منعکس کننده افزایش تقاضا برای شفافیت است که ریشه در عوامل بسیاری دارد و پاسخ به آن مستلزم موارد ذیل است:

- ✓ توسعه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و استانداردهای خاص آن؛
 - ✓ افشاء اطلاعات جدید و وسیع‌تر برای برآورده کردن نیازهای اطلاعاتی ذی‌نفعان مختلف؛
 - ✓ ارائه گزارش عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به سرمایه‌گذاران در جهت کاهش عدم اعتماد آنان به سازمان‌ها؛
- تعاریف اخیر از مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، روی مسئولیت شرکت‌ها نسبت به ذینفعان متنوع تمرکز دارد. همچنین، اتحادیه اروپا (۲۰۰۱)، در چارچوب ترویج مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، آن را به‌عنوان مفهومی که شرکت‌ها ابعاد اجتماعی و محیطی را در عملیات کسب‌وکار خود مدنظر قرار داده و بر مبنای رویکرد داوطلبانه با ذی‌نفعان شان در تعامل باشند، بیان داشت. آمایشی^۲ (۲۰۰۵)، بر این باور است که این تعریف، یکی از عمومی‌ترین تعاریف مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها است که همسان با ادبیات اخیر آکادمیک در این مقوله است. یک بخش اصلی مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، انگیزه‌های آماده‌سازی واحدهای تجاری برای پاسخ به مشروعیت انتظارات ذی‌نفعان است (ترکر^۳، ۲۰۰۹).
- مدیریت ذی‌نفعان مبنی بر تئوری ذی‌نفعان، نقطه توجه هرگونه مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در عمل این ایده که تئوری ذی‌نفعان، است (گومز^۴، ۲۰۰۵). در ماهیت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها وجود دارد، به‌طور وسیعی پذیرفته شده است. به‌طور خلاصه، علی‌رغم فقدان تعریف پذیرفته شده عام از مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، جای شک نیست که این مقوله در شرکت‌ها روشی برای حاکمیت و تعامل و ارتباط با ذی‌نفعان مختلف است.
- به‌طور خلاصه، واژه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به‌ظهور یک جنبش اشاره دارد که به دنبال وارد کردن عوامل محیطی و اجتماعی در تصمیم‌های تجاری شرکت‌ها، استراتژی تجاری و حسابداری با هدف افزایش عملکرد اجتماعی و محیطی در کنار ابعاد اقتصادی است به گونه‌ای که برای واحد تجاری، جامعه و محیط مفید و سودمند باشد. (مک‌کینلی، ۲۰۰۸).
- مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به دو مقوله اشاره دارد:

- (۱) مسئولیت برای ایجاد ارزش در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی
- (۲) پاسخ‌گویی شفاف به تقاضاهای ذی‌نفعان مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، یک مفهوم در حال نمو و تکامل است که به‌عنوان روشی است که شرکت‌ها دغدغه‌های اجتماعی، محیطی و اقتصادی‌شان را در ارزش‌ها، فرهنگ‌ها، تصمیم‌ها، استراتژی و عملیات به گونه‌ای شفاف برای پاسخ‌گویی یکپارچه نموده و در نتیجه، رویه‌های بهتر برای شرکت ایجاد رفاه و بهبود جامعه تدوین نمایند (مک‌کینلی، ۲۰۰۸).

¹ Barros & Silveira
² Amaishi
³ Torker
⁴ Gomze

نایت^۱ (۲۰۰۷)، بیان می‌دارد که مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها یک منظومه مفهومی با واژه‌شناسی متنوع و به‌طور کامل مرتبط است که به جامعه و محیط اشاره دارد و با زبانی شفاف، پاسخ‌گو و پاینده با رویکرد اخلاق تجاری و چند بعدی، پارامترهایی را درباره نقش اجتماعی شرکت‌ها مورد توجه قرار می‌دهد. در واقع، این بحث که شرکت‌ها به دامنه وسیعی از ذی‌نفعان فراسوی سهامداران مسئولیت دارند، در مرکز ثقل مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها قرار دارد. در میان این تعاریف متعدد از سطح مسئولیت اجتماعی، ویژگی‌های مشترکی وجود دارند که عبارتند از:

(۱) برآوردن نیازهای ذی‌نفعان موجود بدون لطمه زدن به توانایی نسل‌های آینده در برآوردن نیازهای خود.

(۲) ادغام خط‌مشی‌های اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی در فعالیت‌های روزمره.

(۳) پذیرفتن مسئولیت اجتماعی سازمان به منزله فعالیت محوری که در راهبرد مدیریتی سازمان لحاظ شده باشد.

همچنین، تعاریف جدید مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به دو مقوله تأکید دارد:

(۱) مسئولیت برای ایجاد ارزش در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی

(۲) پاسخ‌گویی شفاف به تقاضاهای ذی‌نفعان علی‌رغم تغییرهای قابل ملاحظه در ادبیات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، هنوز مشکلات ناشی از تعریف آن همچنان باقی است. (کلارکسون، ۱۹۹۵). به عقیده مرویک و وری (۲۰۰۳)، هیچ تعریف مشخصی از پایداری شرکت وجود ندارد و هر سازمان نیازمند آن است که تعریف خاص خود را طراحی کند، به گونه‌ای که برای اهداف و مقاصد آن مفید واقع شود. گرچه به نظر می‌رسد شرکت‌ها فرض می‌کنند پایداری شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت مترادف و مبتنی بر فعالیت داوطلبانه‌اند که شامل توجه به اجتماع و محیط زیست می‌شود (مونتهیل، ۲۰۰۸). تعاریف متفاوت پایداری شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسید که گرچه آن‌ها از پیشینه‌های متفاوتی سرچشمه گرفته‌اند، هر دوی آن‌ها به تطبیق مسئولیت‌های مالی با مسئولیت اجتماعی و محیطی شرکت، گرایش دارند. برخی از محققان پایداری سازمان را همچون رویکردی برای مفهوم‌سازی مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در نظر گرفته‌اند.

پایداری سود (مالی)

پایداری سود به معنای تکرارپذیری (استمرار) سود جاری است. هرچه پایداری سود بیشتر باشد، شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری داشته و فرض می‌شود کیفیت سود شرکت نیز بالاتر باشد. کیفیت سود، مفهومی با جنبه‌های متفاوت است به همین دلیل، تعاریف مختلف و معیارهای اندازه‌گیری متفاوتی در رابطه با آن مطرح می‌شود.

روساین^۲ (۱۹۹۹)، سودی را باکیفیت‌تر می‌داند که پایدارتر باشد. از دید ریچاردسون و همکاران^۳ (۲۰۰۱)، کیفیت سود، درجه ثبات عملکرد عایدات در دوره آینده است. به اعتقاد مک نیچالس^۴ (۲۰۰۲)، سودی با کیفیت است که سطح اقلام تعهدی آن پایین‌تر باشد. جونز^۵ (۱۹۹۱)، تفاوت سود و وجوه نقد حاصل از عملیات را به‌عنوان اقلام تعهدی تعریف می‌کند. در واقع، اقلام تعهدی به اقلامی گفته می‌شود که موجب به تعوق افتادن ثبت درآمدها و هزینه‌ها می‌شوند و یا می‌توان اقلام تعهدی را به‌عنوان انتقال‌دهنده وجه نقد به زمان دیگر معرفی کرد؛ به این معنا که پرداخت‌ها و دریافت‌های وجه نقد، به درستی در اقلام تعهدی ثبت شده مندرج است و این موضوع موجب می‌شود این اقلام، واقعیت‌های اقتصادی شرکت را بهتر نمایش دهند.

¹ Naith
² Revsine
³ Richardson & et al
⁴ Mc Nichals
⁵ Jones

پایداری سود از جمله ویژگی‌های کیفی سود حسابداری به‌شمار می‌آید که بر اطلاعات حسابداری مبتنی بوده و سرمایه‌گذاران را در ارزیابی سودها و جریان‌های آتی نقدی شرکت یاری می‌دهد. اما باید توجه داشت که محاسبه سود خالص واحد انتفاعی متأثر از روش‌ها و برآوردهای حسابداری است. اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، برآورد و پیش‌بینی و همچنین اعمال روش‌هایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرقفلی، هزینه‌های جاری یا سرمایه‌ای، تلقی کردن هزینه‌های تحقیق و توسعه و تعیین هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول، از جمله مواردی است که مدیران از طریق اعمال آن‌ها می‌توانند سود را تغییر دهند. از یک سو، به دلیل آگاهی بیشتر مدیران از وضعیت شرکت، انتظار می‌رود اطلاعات به‌گونه‌ای تهیه و ارائه شود که وضعیت شرکت را به بهترین نحو منعکس کند، از سوی دیگر، بنا بر دلایلی همچون ابقا در شرکت، دریافت پاداش مدیریت واحد انتفاعی خواسته یا ناخواسته ممکن است با دست‌کاری سود، وضعیت شرکت را مطلوب جلوه دهد. در چنین شرایطی، سود واقعی با سود گزارش شده در صورت‌های مالی مغایرت داشته و رویدادی با عنوان مدیریت سود رخ داده است (مجتهدزاده و احمدی، ۱۳۹۰).

پیشینه پژوهش

غیبی میرجبار و همکاران (۱۴۰۴)، در پژوهشی به بررسی ارزیابی پایداری مالی در شرایط عدم اطمینان اقتصادی در صنعت بانکداری کشور با رویکرد اهمیت - عملکرد پرداختند و براساس مدل پارادایمی پژوهش مشخص شد که عوامل سازمانی، مشتری‌محوری و سیاست‌های مالی، بر پایداری مالی بانک‌ها تأثیر می‌گذارد. مسئولیت اجتماعی بانک زمینه و بستر لازم را ایجاد می‌کند و عدم اطمینان اقتصادی، عامل مداخله‌گری است که در تدوین استراتژی بانکداری پایدار تأثیر می‌گذارد. در پایان استراتژی بانکداری پایدار، به پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی منجر می‌شود. نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش، شرایط علی، مشتمل بر عوامل سازمانی، عوامل مشتری‌محوری و سیاست‌های مالی، بر پدیده محوری (پایداری مالی بانکی) تأثیرگذارند. همچنین، شرایط زمینه‌ای (مسئولیت اجتماعی صنعت بانکداری) زمینه و بستر لازم را برای دستیابی به اهداف پایداری مالی فراهم می‌آورد. شرایط زمینه‌ای تأثیر مثبت و شرایط مداخله‌گر (عدم اطمینان اقتصادی) تأثیر منفی بر راهبردها و اقدامات (استراتژی بانکداری پایدار) می‌گذارد. در نهایت، استراتژی بانکداری پایدار، به پیامدهایی نظیر پایداری زیست‌محیطی، پایداری اقتصادی و پایداری اجتماعی منجر می‌شود. با توجه به نتایج مدل استخراج شده، می‌توان پیشنهاد داد که بانک‌ها باید به توسعه استراتژی بانکداری پایدار توجه بیشتری داشته باشند و در کنار آن، برنامه‌هایی برای افزایش مسئولیت اجتماعی خود را اجرا کنند.

اسماعیلی کیا و همکاران (۱۴۰۴)، در پژوهشی به بررسی نقش تعدیل‌گری خوش‌بینی و کوتاه‌بینی مدیریت بر رابطه بین عوامل اقتضایی و پایداری مالی پرداختند و اندازه شرکت و پیچیدگی و عدم اطمینان محیطی به ترتیب تأثیر مثبت و معنادار و تأثیر منفی و معنادار بر پایداری مالی دارند و رابطه معناداری بین استقلال هیئت‌مدیره و پایداری مالی مستند نشد. کوتاه‌بینی مدیریت، جهت رابطه بین استقلال هیئت‌مدیره و پایداری مالی را معکوس کرد؛ لیکن خوش‌بینی مدیریت، بر رابطه بین استقلال هیئت‌مدیره و پایداری مالی نقش تعدیل‌گری ندارد. نهایتاً، ابعاد رفتاری مدیران، بر رابطه بین اندازه شرکت و پیچیدگی و عدم اطمینان محیطی با پایداری مالی، نقش تعدیل‌گری ندارد. نتیجه‌گیری: پایداری مالی، متأثر از عوامل متعددی است و رویکرد اقتضایی می‌تواند در شناسایی این عوامل راهگشا باشد. در این میان، نقش ویژگی‌های رفتاری مدیران نیز می‌تواند اثرگذار باشد.

کاملی (۱۴۰۴)، در پژوهشی به بررسی نقش تعدیل‌گر محافظه‌کاری حسابداری در رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و کارایی قراردادهای مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس پرداختند و یافته‌های پژوهش نشان داد که بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و محافظه‌کاری حسابداری با ضریب ۰,۰۰۱ و آماره t برابر با ۱,۶۱ رابطه معناداری وجود

ندارد، اما بین کارایی قراردادهای مالی و محافظه کاری حسابداری با ضریب ۰,۱۸۲ و آماره t برابر با ۳,۵۰ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این پژوهش با ارائه شواهد تجربی در خصوص تعامل بین متغیرهای مذکور، می تواند برای سیاست گذاران، تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری، مدیران و سرمایه گذاران در اتخاذ تصمیمات آگاهانه تر مفید واقع شود.

حاجی رضا و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهشی به بررسی تأثیر اقلام تعهدی و جریان نقد آزاد بر پایداری مالی با استفاده از الگوریتم ژنتیک پرداختند و نتایج بدست آمده از آزمون فرضیه های پژوهش، نشان داد متغیرهای اقلام تعهدی اختیاری و اجباری و جریان نقد آزاد تأثیر معنی داری بر پایداری مالی دارد. همچنین نتایج نشان داد برآورد پایداری مالی با استفاده از الگوریتم ژنتیک دقیق تر از رگرسیون چند متغیره است.

محمدی و کریمی دلدار (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و یافته های و نتایج پژوهش: نتایج فرضیه نخست پژوهش نشان داد که ضریب متغیر نرخ تورم برابر -0.039 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.023 که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد که نشان می دهد نرخ تورم بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و منفی دارد. فرضیه دوم نشان داد که ضریب متغیر نرخ بهره برابر 0.025 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.014 که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد که نشان می دهد نرخ بهره بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبت دارد. فرضیه سوم نشان داد که ضریب متغیر نرخ ارز برابر 0.190 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.000 که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می باشد که نشان می دهد نرخ ارز بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبتی دارد. فرضیه چهارم نشان داد که ضریب متغیر مسئولیت اجتماعی برابر -0.257 و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش 0.205 که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی باشد که نشان می دهد شاخص های مسئولیت اجتماعی شرکت بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد.

ژیواجانگ چنگ و یوژیانگ آن (۲۰۲۴)، در پژوهشی به بررسی هدف رابطه بین انعطاف پذیری مالی و عملکرد پایدار با نقش تعدیل کننده عدم اطمینان زیست محیطی و ک های مالی دولتی پرداختند. یافته های کلیدی این مطالعه یک رابطه U شکل معکوس بین انعطاف پذیری مالی و عملکرد پایدار را آشکار می کند. علاوه بر این، عدم اطمینان محیطی تأثیر منفی قابل توجهی بر عملکرد پایدار دارد. وقتی هم عدم قطعیت زیست محیطی و هم کمک های دولتی قابل توجه باشد، همبستگی U شکل معکوس بین انعطاف پذیری مالی و عملکرد پایدار تشدید می شود. نوآوری این مطالعه در آشکار کردن منطقه بهینه انعطاف پذیری مالی برای شرکت های تحت تأثیر عدم اطمینان محیطی و کمک های بلاعوض دولتی است. در میان یک محیط کلان پیچیده به طور فزاینده، این تحقیق بینش های عمل گرایانه برای بهینه سازی عملکرد پایدار در شرکت های تولیدی ارائه می کند و مجموعه ای از پیشنهادات مبتنی بر تجربی را برای مدیران شرکت ها، ادارات دولتی و سرمایه گذاران ارائه می دهد و آن ها را برای ارتقای عملکرد پایدار از طریق کالبراسیون عاقلانه انعطاف پذیری مالی راهنمایی می کند.

سلطان ذکریا (۲۰۲۳)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ثبات مالی بر نوآوری زیست محیطی در چین با استفاده از مدل QARDL پرداخت و یافته های اصلی این مطالعه نقش مثبت ثبات مالی بر نوآوری زیست محیطی را در کوتاه مدت و بلندمدت تأیید می کند. آزمون والد همچنین تأثیر نامتقارن ثبات مالی بر نوآوری زیست محیطی را در کوتاه مدت و بلندمدت تأیید می کند. علاوه بر این، اثرات بلندمدت تولید ناخالص داخلی، فعالیت های تحقیق و توسعه، و سخت گیری سیاست های زیست محیطی بر نوآوری های زیست محیطی مثبت است. در کوتاه مدت، برآوردهای تحقیق و توسعه و سخت گیری سیاست های زیست محیطی تنها در چندک های بالاتر معنادار است. بر اساس یافته ها، تحقیقات ما به

سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا سیاست‌های ارزشمندی برای ثبات مالی برای ارتقای نوآوری‌های زیست محیطی ایجاد کنند.

فرضیه پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش و همچنین به منظور دستیابی به اهداف پژوهش، فرضیه ذیل ارائه می‌گردد. خوش‌بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی تأثیر معناداری دارد. الگوی پژوهش از نوع رگرسیون چندگانه است. بنابراین، مدل زیر برای انجام آزمون فرضیه انتخاب شده است: معادله (۱).

$$FSit = \beta_0 + \beta_1 MBit + \beta_2 CSRit + \beta_3 MBit * CSRit + \beta_4 SIZEit + \beta_5 LEVit + \varepsilon_{it}$$

که در معادله فوق:

FS شاخص پایداری مالی شرکت i در سال t؛

CSR شاخص سطح مسئولیت اجتماعی شرکت i در سال t؛

MB شاخص خوش‌بینی مدیریتی شرکت i در سال t؛

SIZE شاخص اندازه شرکت i در سال t؛

LEV شاخص اهرم مالی شرکت i در سال t؛

متغیرهای پژوهش

تعریف متغیرها به صورت مفهومی و عملیاتی به شرح زیر است:

الف) متغیر تعدیل‌گر

خوش‌بینی مدیریتی

چنانچه باقیمانده مدل زیر برای شرکتی بزرگتر از صفر باشد بدین معناست که در آن شرکت خوش‌بینی وجود دارد: رابطه (۱).

$$ASSET * GR = \beta_0 + \beta_1 Sale * GR$$

ASSET*GR رشد دارایی‌های شرکت در سال t است که از تفاوت میزان تغییرات دارایی‌ها نسبت به سال گذشته شرکت محاسبه می‌شود.

Sale*GR رشد فروش شرکت در سال t است که از تفاوت میزان تغییرات فروش نسبت به سال گذشته شرکت محاسبه می‌شود (مهرفر و همکاران، ۱۳۹۹).

ب) متغیر مستقل

سطح مسئولیت اجتماعی

در این پژوهش، سطح افشای مسئولیت اجتماعی است و برای اندازه‌گیری آن از شاخص‌های کمک‌های خیریه و عام المنفعه، اقدام‌هایی جهت کاهش انرژی، نظام اطلاعاتی مدیریت محیط زیست، خرید و نصب تجهیزات برای جلوگیری از آلودگی محیط زیست، آموزش و رفاه و ایمنی و بهداشت کارکنان و کیفیت محصولات استفاده شده است و در صورتی که شرکتی هر کدام از شاخص‌های فوق را در گزارش‌های مالی و گزارش‌های سالیانه هیأت مدیره به مجمع عمومی افشاء نموده باشد متغیر مجازی یک و در غیر این صورت عدد صفر در نظر گرفته می‌شود. بعد از تعیین صفر و یک‌ها از همه

متغیرها میانگین گرفته شده است و از میانگین این داده‌ها برای هر شرکت به‌عنوان متغیر وابسته استفاده شده است (برزگر و غواصی‌کناری، ۱۳۹۵).

ج) متغیر وابسته

پایداری مالی

با توجه به پژوهش‌های پاترا (۲۰۱۹)؛ ساپری و هم‌پژوهان (۲۰۱۸)؛ دارماوان و ساراقی (۲۰۱۷)، و بهرامی و هم‌پژوهان (۱۳۹۹)، رشد دارایی‌ها به‌عنوان معیار پایداری مالی به‌شرح زیر اندازه‌گیری می‌شود:

رابطه (۲).

جمع دارایی‌های شرکت در سال جاری / جمع دارایی‌های شرکت در سال قبل - جمع دارایی‌ها شرکت در سال جاری = رشد دارایی‌ها

د) متغیر کنترلی

اندازه شرکت

از آنجایی که ارزش بازار سهام، نسبت به سایر متغیرهای این پژوهش عدد بزرگی است، جهت استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها از لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام استفاده شده است (نمازی و همکاران، ۱۳۸۸).

رابطه (۳).

قیمت سهام $\times$ تعداد سهام $\ln$ = اندازه شرکت

اهرم مالی

در این پژوهش، برای اندازه‌گیری اهرم مالی شرکت از تقسیم ارزش دفتری کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌ها استفاده می‌شود (جهانخانی و پارسائیان، ۱۳۸۹).

رابطه (۴).

$BV/Total\ Assets$ = اهرم مالی

BV = ارزش دفتری کل بدهی‌ها.

$Total\ Assets$ = ارزش کل دارایی‌ها.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی است. پژوهش کاربردی عبارت است از فعالیت‌هایی که با هدف کاربرد و استفاده عملی از دانش و یا تئوری‌های عملی انجام می‌شود. بنابراین یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌تواند در سایر بخش‌ها نیز مورد استفاده واقع گردد. از نظر نحوه اجرا توصیفی و از نظر ارتباط علی-همبستگی است. پژوهش حاضر، به بررسی وضعیت موجود متغیرها با استفاده از جمع‌آوری اطلاعات از طریق اطلاعات گذشته اقدام شده است، در ردیف مطالعات توصیفی پس‌رویدادی قرار می‌گیرد و از نظر زمان اجرا از نوع پژوهش‌های گذشته‌نگر است. این پژوهش از نظر منطق اجرا در زمره پژوهش‌های با ساختار علمی قیاسی - استقرایی قرار دارد و از نظر نوع داده از پژوهش‌های کمی است. جامعه آماری پژوهش حاضر صرفاً دربرگیرنده کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۹ الی ۱۴۰۳ می‌باشد که تعداد ۷۷۹ شرکت می‌باشند. در این پژوهش از حذف سیستماتیک جهت انتخاب نمونه‌ها استفاده شده است.

با توجه به محدودیت‌ها ۱۶۵ شرکت به عنوان نمونه‌ی پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند.

به‌طور کلی اطلاعات و داده‌های این پژوهش با استفاده از دو روش کتابخانه‌ای و اسناد سازمانی گردآوری شده است.

یافته‌های پژوهش

توصیف اطلاعات گردآوری شده یکی از فرآیندهای پژوهش در بخش تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش است که گزارش آنها در پژوهش، مهم است. داده‌های پژوهش با استفاده از منابع اطلاعاتی دست دوم گردآوری و دسته‌بندی شده است. توصیف اطلاعات و داده‌های آماری با توجه به مقیاس‌های اندازه‌گیری انتخاب می‌گردد. بنابراین در این بخش در مورد ویژگی‌های نمونه آماری و شاخص‌های مربوط به صورت‌های مالی اعضای نمونه آماری بحث و بررسی صورت گرفته است که در ادامه به آنها در دو بخش جداگانه پرداخته شده است.

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به‌وسیله آنها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. لازم به ذکر است که پس از حذف داده‌های پرت و مرتب‌سازی داده‌ها، تعداد شرکت-سال‌های متغیرهای پژوهش با اندکی کاهش مواجه شده است.

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	نماد	تعداد سال-شرکت	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
پایداری مالی	FS	۸۲۵	۰/۲۹۹	۰/۲۸۴	۰/۴۶۰	۱/۶۷۳	۰/۰۱۶۳
خوش‌بینی مدیریتی	MB	۸۲۵	۰/۵۳۷	۰/۵۱۰	۰/۱۸۵	۱/۰۰۰	۰/۰۰۵
سطح مسئولیت اجتماعی	CSR	۸۲۵	۰/۳۵۷	۰/۳۴۱	۰/۱۸۶	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۸۲۵	۱۲/۳۰	۱۲/۱۱	۱/۸۲۴	۱۵/۸۷	۹/۴۱۳
اهرم مالی	LEV	۸۲۵	۰/۱۸۹	۰/۱۷۵	۰/۰۳۸	۰/۵۹۳	۰/۰۰۴

در مطالعه حاضر روش برآورد مدل براساس داده‌های تابلویی است. این روش تلفیقی از اطلاعات سری زمانی (۱۳۹۹ لغایت ۱۴۰۳) و داده‌های مقطعی ۱۶۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار) می‌باشد. تمامی ارقام محاسبه شده برای هر یک از متغیرهای مدل بر حسب میلیون ریال می‌باشد. برنامه‌ی نرم‌افزاری مورد استفاده در این پژوهش، برنامه نرم‌افزاری ایویوز می‌باشد. مدل‌های برآورد شده با توجه به فرضیه‌های ارائه شده به صورت مدل رگرسیون چندمتغیره ارائه شده‌اند.

تعیین نوع آزمون و روش تجزیه و تحلیل

برای تعیین روش به کارگیری داده‌های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آنها از آزمون چاو و آماره F لیمر استفاده شده است.

جدول (۲): نتایج آزمون چاو، جهت تشخیص همگن یا ناهمگن بودن مقاطع

آزمون مدل	F	احتمال آماره F	نتیجه آزمون چاو
مدل پژوهش	۱۳/۷۴۲	۰/۰۰۰۰	H0 رد می‌شود.

همان‌گونه که در جدول (۲)، دیده می‌شود، نتیجه آزمون چاو، نشان می‌دهد که احتمال به‌دست آمده برای آماره F در مدل اول و دوم پژوهش کمتر از ۵ درصد است، بنابراین برای آزمون این مدل، داده‌ها به‌صورت تابلویی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

آزمون هاسمن

در این آزمون از آماره چی دو با K درجه آزادی استفاده می شود اگر چی دو بدست آمده از مقدار جدول بیشتر بود، فرضیه H_0 مبنی بر تصادفی بودن رد می شود و فرضیه آثار ثابت پذیرفته می شود.

جدول (۳): نتایج آزمون هاسمن، جهت تشخیص استفاده از اثرات ثابت یا تصادفی

آزمون مدل	مقدار آماره	احتمال آماره	نتیجه آزمون
مدل پژوهش	۳۰/۵۷۰	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت

در این آزمون H_0 بر مدل پانل دیتا با اثرات تصادفی و فرضیه مقابل بر مدل پانل دیتا با اثرات ثابت دلالت دارد. اگر آماره آزمون هاسمن بزرگتر از مقادیر بحرانی اش و یا آماره احتمال آن (prob) کوچکتر از ۵ درصد باشد H_0 رد مبنی بر استفاده از مدل اثرات ثابت پذیرفته شده است.

طبق نتایج حاصل از آزمون هاسمن برای مدل پژوهش، با توجه به اینکه در ازاء خطای ۵ درصد میزان آماره هاسمن برای مدل پژوهش (۳۰/۵۷۰) شده است و از طرفی میزان سطح معناداری کمتر از ۵ صدم شده است، لذا H_0 رد می شود. H_0 نشان می دهد که روش اثرات تصادفی ناسازگار می باشد و بایستی از روش اثرات ثابت استفاده شود.

بررسی فرضیه پژوهش

خوش بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی تأثیر معناداری دارد.
مدل رگرسیونی برای فرضیه به شرح زیر است:

$$FSit = \beta_0 + \beta_1 MBit + \beta_2 CSRit + \beta_3 MBit * CSRit + \beta_4 SIZEit + \beta_5 LEV it + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون به شرح جدول (۴) زیر می باشد:

جدول (۴): نتایج آزمون فرضیه پژوهش

نام متغیر	نماد متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob.
مقدار ثابت	C	۰/۱۹۲	۰/۰۵۷	۳/۳۶۸	۰/۰۰۰۰
خوش بینی مدیریتی	$\beta_1(MB)$	-۰/۳۱۸	۰/۰۹۰	-۳/۵۲۱	۰/۰۰۰۰
سطح مسئولیت اجتماعی	$\beta_2(CSR)$	۰/۲۴۵	۰/۰۶۷	۳/۶۳۹	۰/۰۰۰۰
خوش بینی مدیریتی* سطح مسئولیت اجتماعی	$\beta_3(MB * CSR)$	-۰/۱۰۲	۰/۰۴۳	-۲/۳۵۶	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	$\beta_4(SIZE)$	۰/۲۰۰	۰/۰۵۶	۳/۵۶۹	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	$\beta_5(LEV)$	-۰/۱۸۰	۰/۰۸۴	-۲/۱۳۸	۰/۰۰۰۰
آماره F		سطح معناداری (Prob.)			
		۱۱/۹۰۷			
		(۰/۰۰۰)			
آماره دوربین واتسون		۱/۹۰۷			
ضریب تعیین (R^2)		۰/۶۳۲			
ضریب تعیین تعدیل شده ($AdjR^2$)		۰/۶۱۸			

منبع: یافته های پژوهش

نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون فرضیه نشان می دهد، مقدار Prop مربوط به آماره F- (Prob) که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰/۰۰۰ و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد، همچنین نشان دهنده وجود رابطه خطی می باشد و همچنین مقدار آماره دوربین واتسون برابر با (۱/۹۰۷) می باشد که این مقدار بین ۱/۵ تا ۲/۵ است که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین خطاها می باشد. همان گونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، سطح معنی داری (Prop) آزمون t برای متغیر تعدیلی خوش بینی مدیریتی و سطح مسئولیت اجتماعی از ۰/۰۵ کمتر است (۰/۰۰۰۰) که این نشان می دهد متغیر وابسته (پایداری مالی) تحت تأثیر متغیر تعدیلی خوش بینی

مدیریتی قرار گرفته است، به عبارتی دیگر این فرضیه صفر رده شده است و با توجه به منفی بودن ضریب متغیر تعدیل گر (خوش بینی مدیریتی و سطح مسئولیت اجتماعی) می توان نتیجه گرفت خوش بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی تأثیری معکوس و معناداری دارد و رابطه را تضعیف می نماید. دیگر نتایج نشان دهنده این است که متغیر کنترلی اندازه شرکت دارای رابطه مستقیمی با پایداری مالی می باشد بدین صورت که با بزرگ بودن شرکت پایداری مالی شرکت ها رو به افزایش خواهد بود. همچنین اهرم مالی رابطه منفی با پایداری مالی دارد بدین معنا که بالا بودن اهرم مالی شرکت ها موجب کاهش پایداری مالی شرکت می گردد. مقادیر ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده نیز نشان دهنده این هستند که توانایی پیش بینی متغیرهای مستقل به ترتیب ۶۳ و ۶۱ است مقادیر ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل بیانگر این مطلب است که تقریباً ۶۱ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای تعدیل گر و مستقل مدل قابل تبیین است.

نتیجه گیری کلی

هدف پژوهش حاضر، خوش بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال های ۱۳۹۹ الی ۱۴۰۳ است. داده های پژوهش با استفاده از روش رگرسیون و روش اثرات ثابت بررسی شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه های پژوهش نشان داد که با توجه به منفی بودن ضریب متغیر تعدیل گر (خوش بینی مدیریتی و سطح مسئولیت اجتماعی) می توان نتیجه گرفت خوش بینی مدیریتی بر رابطه بین سطح مسئولیت اجتماعی و پایداری مالی تأثیری معکوس و معناداری دارد. در تفسیر این نتیجه باید بیان نمود که خوش بینی مدیریت به عنوان ویژگی روان شناختی سبب می شود تا از صحت و قابلیت اتکای اطلاعات کاسته شود و اطلاعات خاص شرکتی، به دلیل وجود نامتقارنی اطلاعاتی ذاتی موجود بین مدیر و مالکان با شفافیت کمتری روانه بازار شوند. به عبارتی مدیران خوشبین به دلیل حس خوش بینی نسبت به تحقق رویدادهای آتی بر سیاست و تصمیم های شرکت تأثیر می گذارند و خوش بینی مدیران خواه چه از روی عمد یا غیر عمد باشد به احتمال زیاد منجر به تحریف های مغرضانه و نامتقارنی اطلاعات شرکت خواهد شد که به دنبال آن باعث کاهش در کیفیت گزارشگری مالی و در نتیجه به دلیل پایین بودن شفافیت صورت های مالی کاهش پایداری مالی گردد.

منابع

- ✓ اسماعیلی کیا، غریبه، قنبری، امین، ناصری، مهدیس، (۱۴۰۴)، بررسی نقش تعدیل گری خوش بینی و کوتاه بینی مدیریت بر رابطه بین عوامل اقتضایی و پایداری مالی، مجله دانش حسابداری، شماره ۶۱، صص ۹۹-۱۲۸.
- ✓ برزگر، قدرت اله، غواصی کناری، محمد، (۱۳۹۵)، مطالعه رابطه سطح افشای مسئولیت اجتماعی و سیاست تقسیم سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری.
- ✓ جهانخانی، علی، پارسائیان، علی، (۱۳۸۹)، مدیریت مالی، انتشارات سمت.
- ✓ حاجی رضا، محمدرضا، دارابی، رویا، نجفی مقدم، علی، (۱۴۰۲)، تأثیر اقلام تعهدی و جریان نقد آزاد بر پایداری مالی با استفاده از الگوریتم ژنتیک، نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۴۷، صص ۵-۲۴.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، برزگر، قدرت اله، (۱۳۹۴)، مدلی برای افشای مسئولیت اجتماعی و پایدار از شرکت ها و وضعیت فعلی آن در آن پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله بورس.
- ✓ حسینی، سیدعلی، خوئینی، میهن، (۱۳۹۹)، مبانی نظری خوش بینی مدیران و اندازه گیری آن، فصلنامه مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۳، صص ۵-۲۴.

- ✓ سلیمانی امیری، غلامرضا، گروه‌ای، پگاه، (۱۳۹۶)، بررسی اثر اطمینان بیش از حد مدیریت بر ریسک سیستماتیک و غیر سیستماتیک، پیشرفتهای حسابداری، دوره ۹، شماره ۱، صص ۹۹-۱۲۴.
- ✓ غیبی، میرجبار، پاک مرام، عسگر، خواجه سعید، زهره، (۱۴۰۴)، ارزیابی پایداری مالی در شرایط عدم اطمینان اقتصادی در صنعت بانکداری کشور با رویکرد اهمیت - عملکرد، مجله تحقیقات مالی، دوره ۲۷، شماره ۳، صص ۵۹۹-۶۳۱.
- ✓ مجتهدزاده، ویدا، احمدی، فاطمه، (۱۳۸۸)، کیفیت سود، اطلاعات حسابداری و مخارج سرمایه‌ای، مجله پیشرفتهای حسابداری، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۴۷-۱۷۰.
- ✓ مهرفر، ابوطالب، کاظمی، حسین، رضایی، فرزین، (۱۳۹۹)، خوش‌بینی مدیریت و کیفیت گزارشگری مالی: با تأکید بر نقش تعدیلی مکانیزم‌های نظام راهبری، فصلنامه دانش حسابداری مالی، دوره ۷، شماره ۲، صص ۱۵۵-۱۷۸.
- ✓ نمازی، محمد، حلاج، محمد، ابراهیمی، شهلا، (۱۳۸۸)، تأثیر مالکیت نهادی بر عملکرد مالی گذشته و آتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، مجله حسابداری دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، دوره ۱۶، شماره ۴، صص ۱۱۳-۱۳۰.
- ✓ Clarkson, G. (2011). Information asymmetry and information sharing. *Government Information Quarterly*. Vol.24, Issue4, pp827-839.
- ✓ Clarkson, M. (1995). A Stakeholder Framework for Analysing and Evaluating Corporate Social Performance. *Academy of Management Review*, 20(1), 92-118.
- ✓ Doukakis, Leonidas C. Papanastasopoulos, Georgios A, (2014). "The accrual anomaly in the U.K. stock market: Implications of growth and accounting distortions", *Journal of International Financial Markets Institutions and Money*, Volume 32:P.P 256-277.
- ✓ Duellman, S., Hurwitz, H., & Sun, Y., (2015). Managerial overconfidence and audit fees. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 2)11(: 148- 165.
- ✓ Gomes, A. (2005). Going Public without Governance: Managerial Reputation Effects" *Journal of Finance*, 55, pp. 615-646.
- ✓ Malmendier, U. & Tate, G. (2008). CEO Overconfidence and Corporate Investment. *Journal of Finance*, 60 (6): 661-700.
- ✓ McKinley, A. (2008). The drivers and performance of corporate environmental and social responsibility in the canadian mining industry Master Thesis, University of Toronto.
- ✓ Montil, M. (2008). The Corporate Role in a Changing Society: A Model of Sensemaking and of Firm Characterization", PHD Thesis, Business School, Universitat Ramon Llull.
- ✓ Pompian, M. M. (2006). Behavioral finance and wealth management. How to Build Optimal Portfolios That Account for Investor Biases, New Jersey.
- ✓ Serafeim, George, Ioannou, Ioannis. & ,Cheng, Beiting. (2012). corporate Social Responsibility and Access to Finance. *Strategic Management Journal*, vol 35, Issue 1, pp 1-23.
- ✓ Skousen, C.J., Smith, K.R., & Wright, C.J. (2009). Detecting and predicting financial statement fraud: The effectiveness of the fraud triangle and SAS No. 99. *Corporate Governance and Firm Performance*, *Advances in Financial Economics*, 13, 53-81.
- ✓ Sultan Alzakri. (2023). Does financial stability inspire environmental innovation? Empirical insights from China, *Journal of Cleaner Production* Volume 416, 1 September 2023, 137896
- ✓ Turker D. (2009). Measuring Corporate Social Responsibility: A Scale Development Study *Journal of Business Ethics* 85 (4), 411-27.
- ✓ Xiaojuan Sheng & Yuxiang An. (2024). The nonlinear impact of financial flexibility on corporate sustainability: Empirical evidence from the Chinese manufacturing industry, *Heliyon*, Volume 10, Issue 6, 30 March 2024, e27825